

VEILEDER

FRATAKELSE AV MEDLEMSKAP I IDRETTSLAG I NORGES IDRETTSFORBUND

- Hva gjelder og hvordan skal sakene håndteres?**

MIDLERTIDIG FRATAKELSE AV MEDLEMSKAP I IDRETTSLAG – NIFS LOV § 10-6

1. Formål

NIFs lov § 10-6 gir et idrettslag rett til å frata et medlem medlemskapet i idrettslaget i en periode på inntil 1 år dersom det foreligger «særlige grunner». Denne veilederen skal hjelpe idrettslagene med å vurdere om et medlem kan fratras sitt medlemskap, og gi veiledning i hvordan en slik prosess skal og bør gjennomføres.

2. Forholdet til idrettens sanksjonssystem

Innenfor idretten eksisterer det tre ulike sanksjonsformer;

- Alminnelig disiplinærforføyning
- Sanksjoner etter kamp- og konkurranseregler
- Straff iht. NIFs straffebestemmelser

En midlertidig fratakelse av et medlemskap etter § 10-6 er ingen sanksjon, men er en reaksjon som avskjærer idrettslagets adgang til å ilegge sanksjoner for det samme forholdet. Idrettslaget kan ikke kjøre to parallelle løp (sanksjonssak og § 10-6-sak) samtidig som gjelder akkurat det samme forholdet. Dersom idrettslaget har rett til å ilegge en sanksjon, bør idrettslaget derfor først gjøre en vurdering av om saken i stedet skal behandles som en sanksjonssak i stedet for en § 10-6-sak.

At en person tidligere har blitt ilagt en sanksjon er imidlertid ikke til hinder for at vedkommende senere kan fratras medlemskapet. Dette kan begrunnes i forholdet vedkommende ble ilagt sanksjoner for, så fremt det også har oppstått nye forhold i etterkant av sanksjonen, eller at idrettslaget i etterkant av sanksjonen har blitt kjent med opplysninger som ikke var kjent da sanksjonen ble ilagt.

Følgende kan være retningsgivende når idrettslaget skal velge mellom de ulike alternativene:

- Forhold som er straffbart etter den alminnelige lovgivning og også er straffbart etter NIFs straffebestemmelser (f.eks. vold, økonomiske misligheter, seksuelle overgrep) skal alltid påtales til NIFs domsutvalg.
- Forhold som skjer i forbindelse med utøvelse av idrettslig aktivitet og er regulert av kamp- og konkurransereglene, skal sanksjoneres etter dette regelsettet. Er det alvorlige forhold, bør saken påtales til NIFs domsutvalg.
- Ved øvrige forhold må idrettslaget vurdere om det skal ilegges en alminnelig disiplinærforføyning, om det skal igangsettes en prosess etter § 10-6 eller om forholdet er så alvorlig at det bør påtales til NIFs domsutvalg. Hvis et forhold er alvorlig og straffbart etter NIFs straffebestemmelser, må idrettslaget påtale forholdet til NIFs domsutvalg i stedet for å treffe vedtak om midlertidig fratakelse av medlemskap. Domsutvalget kan frata vedkommende medlemskapet i idrettslaget for en lenger periode enn det idrettslaget selv kan beslutte, og dommer som ilegges av NIFs domsutvalg får virkning for hele norsk idrett. Dersom det er viktig at også andre idrettslag bør beskyttes mot medlemmet er det særlig viktig at NIFs domsutvalg får saken til behandling.

3. Når kan et idrettslag midlertidig frata et medlem sitt medlemskap?

3.1 En sikkerhetsventil

Etter NIFs lov § 10-6 (3) kan et medlemskap fratas i «*særlige tilfeller*». Dette innebærer at bestemmelsen er en sikkerhetsventil som bare skal brukes når det foreligger spesielle omstendigheter. Adgangen til å frata noen medlemskapet er et virkemiddel som skal brukes med varsomhet. Dersom idrettslaget er i tvil om det foreligger tilstrekkelig grunnlag for å frata noen medlemskapet, bør den aktuelle idrettskretsen alltid kontaktes for veiledning.

3.2 Andre virkemidler må ha vært forsøkt

Når styret i idrettslaget skal vurdere om et medlemskap skal fratas et medlem, skal styret alltid ha forsøkt andre virkemidler først. I en konfliktsak vil dette typisk være at styret har forsøkt å løse konflikten gjennom dialog, f.eks. med bistand fra idrettskretsen eller konfliktrådet. Styret bør også forsøke å oppfordre vedkommende til å si opp sitt medlemskap frivillig.

Styret bør også vurdere om det bør gi vedkommende en irettesettelse i et forsøk på å korrigere atferden til vedkommende. En irettesettelse er en alminnelig disiplinærforføyning. Det betyr at styret først kan starte en prosess etter § 10-6 dersom det kan dokumenteres at vedkommende ikke har endret sin atferd til tross for irettesettelsen. Dersom atferden bedres, har ikke lenger styret en særlig grunn til å frata vedkommende medlemskapet.

3.3 Krav til dokumentasjon

Dersom styret skal behandle en sak etter § 10-6 må medlemmets oppførsel kunne dokumenteres, enten skriftlig eller gjennom vitnebeskrivelser. Det er viktig at idrettslaget fortløpende dokumenterer saksbehandlingen og dialogen med medlemmet, f.eks. i form av referater fra styremøter, og møter med medlemmet. I møter med det aktuelle medlemmet bør det skrives referat og, om mulig, bør medlemmet signere referatet, eller på annen måte bekrefte hva som ble sagt i møtet. Idrettslaget bør være representert med to personer i møter med den saken gjelder, og vedkommende medlem bør også ha anledning til å ha med seg en annen person. Dersom det besluttes at et medlem skal fratas sitt medlemskap, bør styrets dokumentasjon av prosessen være god nok til å vise at vilkårene for tap av medlemskap etter § 10-6 er oppfylt.

3.4 Avveining mellom idrettslagets behov og medlemmets behov

Å inneha medlemskap i et idrettslag gir et medlem bestemte rettigheter. Å frata noen medlemskapet er et inngripende vedtak. Derfor må styret alltid foreta en avveining mellom idrettslagets behov for å frata vedkommende medlemskapet på den ene siden, og medlemmets behov for medlemskapet på den andre siden.

Dersom tungtveiende sosiale forhold tilsier at medlemskapet i idrettslaget er av stor viktighet for medlemmet, bør det normalt utvises tilbakeholdenhet med å frata medlemskap, f.eks. dersom vedkommende har hele sin sosial omgangskrets i klubben. På motsatt kant, vil det også kunne ha betydning om vedkommende er medlem uten selv å drive idrettslig aktivitet, og om det er andre idrettslag i nærheten som kan tilby den samme aktiviteten.

Idrettslagets behov må også vurderes. Et medlems ytringer eller handlinger kan vanskeliggjøre idrettslagets virksomhet og formål, f.eks. hvis vedkommende i vesentlig grad vanskeliggjør styrets arbeid, gjør det umulig å få andre medlemmer til å stille som kandidater til verv eller opptre på en slik måte at andre vurderer å melde seg ut dersom medlemmet opprettholder sitt medlemskap. Idrettslagets virksomhet er tuftet på frivillighet, og det går en grense for hvor mye idrettslaget skal tåle på bekostning av et medlems atferd.

Årsaken til at styret vurderer å frata noen medlemskap er viktig. Desto mer alvorlige forhold det gjelder, desto lettere vil avveiningen gå i favør av idrettslaget. Gjelder det alvorlige forhold, må styret alltid vurdere om saken i stedet bør påtales til NIFs domsutvalg som en straffesak.

Nedenfor følger noen typestilfeller der bruk av § 10-6 kan være aktuelt.

3.5 Typestilfeller

- Idrettsstyrets vedtak

Idrettsstyret har i et vedtak 8. desember 2015 uttalt følgende forutsetninger for medlemskap og deltakelse i norsk idrett:

«Det er en grunnleggende forutsetning for medlemskap og deltakelse i norsk idrett, å opptre lojalt i samsvar med idrettens verdigrunnlag, regelverk og demokratisk fattede vedtak. Det påhviler alle organisasjonsledd å sørge for at medlemskap, representasjon, tillitsverv og oppgaver forøvrig, er forbeholdt personer og organisasjonsledd som respekterer dette.»

I det samme vedtaket behandles også Idrettsstyrets vurdering av det å fremme ulovlige pengespill i Norge:

«Det er en klar illojal handling mot norsk idrett å fremme ulovlige pengespill i Norge, herunder å samarbeide med og/eller fremme interesser for selskaper som tilbyr slike pengespill.»

- Medlemmets oppførsel

For at et idrettslag skal fungere etter sitt formål må medlemmene respektere regelverk og vedtak som fattes og innordne seg idrettslagets alminnelige rutiner mv. Det er et krav om at medlemmer av idrettslag oppfyller alminnelige krav til god oppførsel. Det kan foreligge grunnlag for å frata et medlemskap dersom vedkommende gjennom sin atferd i betydelig grad vanskeliggjør normale aktiviteter i laget eller dersom vedkommendes atferd er av en slik art at den ikke er forenlig med de mål om fellesskap, glede og idrettsutøvelse som idrettslaget er bygget på. Idrettslagets tillitsvalgte har krav på å få kunne utføre de oppgaver de er valgt/oppnevnt for å utføre, uten å bli motarbeidet.

Når det gjelder ytringer, skal det være en høy terskel for å reagere på kritiske synspunkter på hvordan idrettslaget drives og ledes. Det er likevel en forskjell på sunn og konstruktiv meningsutveksling på den ene siden, og trusler, trakassering og plagsom opptreden på den andre siden. Foruten ordvalget er det også av betydning hvor og hvordan ytringene fremmes. Mener medlemmet det foreligger kritikkverdige forhold i laget, skal dette adresseres til de rette organer, i en ryddig form og ikke til media eller i sosiale medier.

- Motarbeidelse av idrettslaget

Dersom et medlem opptrer på en måte som er egnet til å kunne skade idrettslagets omdømme og anseelse, vil dette kunne være et «særlig tilfelle». Det samme gjelder der et medlem direkte motarbeider idrettslaget, eksempelvis gjennom å fremsette nedsettende, usanne eller krenkende uttalelser om idrettslaget, medlemmene og/eller dets tillitsvalgte i offentligheten. Tilsvarende vil det kunne gi grunnlag for tap av medlemskap der et medlem inntar et verdistandpunkt som er uforenlig med idrettslagets, og som av den grunn vanskeliggjør idrettslagets arbeid. Eksempelvis dersom et medlem gjennom handling eller uttalelser diskriminerer idrettslagets medlemmer på bakgrunn av seksuell orientering eller etnisk opprinnelse.

- Forhold som er straffbare etter NIFs straffebestemmelser

Uønskete handlinger som skjer under idrettslig aktivitet, skal sanksjoneres etter kamp- og konkurransereglene, og i alvorlige tilfeller, av NIFs straffebestemmelser. I slike saker er det ikke riktig å frata noen medlemskap etter § 10-6. Andre alvorlige forhold som er omfattet av NIFs straffebestemmelser og som også er brudd på alminnelig lovgivning (økonomiske misligheter, kampfiksing mv.), skal alltid anmeldes til NIFs domsutvalg. Heller ikke her skal idrettslaget benytte § 10-6. Se nærmere i pkt. 2 ovenfor.

- Medlemmet er uskikket til å drive den aktuelle idretten

Tap av medlemskap kan være aktuelt der medlemmet ikke lenger anses skikket til å drive den aktuelle idretten, men ikke selv aksepterer idrettslagets vurdering og ønsker å beholde sitt medlemskap. Typisk vil dette gjelde idretter der det er strenge sikkerhetskrav, som f.eks. skyting. Idrettslaget bør henvende seg til idrettskretsen for veiledning i slike saker.

- Nærstående atferd som grunnlag for tap av medlemskap

Unntaksvis kan nærstående til medlemmet utvise en atferd som gir grunnlag for tap av medlemskap. Typisk vil dette kunne gjelde foreldre til et barn som er medlem av idrettslaget. Idrettslaget bør henvende seg til idrettskretsen for veiledning i slike saker.

4. Hvordan skal idrettslaget gå frem for å frata et medlemskap?

NIFs lov § 10-6 inneholder bestemte krav til hvordan en slik sak skal behandles. I tillegg kommer alminnelige krav til forsvarlig saksbehandling, habilitet osv. Det er svært viktig at styret ikke haster gjennom en slik sak, men sørger for god og forsvarlig saksbehandling som ivaretar medlemmets behov for å få fremmet sitt syn på saken, imøtegå anklager osv.

- Krav om styrebehandling

Det er bare hovedstyret som kan fatte vedtak om å frata noen medlemskapet. Hovedstyret kan heller ikke delegere denne myndigheten til et gruppestyre, eller til et av styremedlemmene.

- Rett til å uttale seg før styrebehandling

Dersom styret mener det foreligger forhold som tilsier at tap av medlemskap må vurderes, skal vedkommende det gjelder gjøres skriftlig kjent med saken, og skal få en frist på to uker til å uttale seg. En uttalelse kan gis skriftlig, eventuelt skal vedkommende gis anledning til å møte i et styremøte

og uttale seg om saken. Medlemmet skal alltid ha mulighet til å la seg bistå av en rådgiver eller annen person.

Det må fremgå av protokollen hva vedkommende uttalte under styremøtet. Avhengig av sakens karakter, bør styret vurdere om behandlingen av saken skal unntas offentlighet. I så fall må det utarbeides en styreprotokoll som ikke offentliggjøres. Dersom styret vanligvis legger ut styreprotokollene på idrettslagets hjemmeside bør styret alltid forhøre seg om vedkommendes syn på en eventuell offentliggjøring.

- Krav til forberedelse av saken før styrebehandling

Et vedtak om tap av medlemskap kan være alvorlig for den som mister sitt medlemskap, og styret bør derfor sikre at saken er tilstrekkelig opplyst før et vedtak fattes.

- Krav til styrebehandlingen

Beslutningen skal fattes i et styremøte, og vedtaket krever alminnelig flertall av de avgitte stemmer. Vedtaket med begrunnelse må fremgå av styreprotokollen.

- Habilitet

Styret må alltid vurdere egen habilitet, og eventuelt innkalle varamedlemmer for å erstatte inhabile styremedlemmer. Habilitetsreglene fremgår av NIFs lov § 2-8. Formålet med habilitetsreglene er både å forhindre at personlige interesser spiller inn ved den enkelte avgjørelsen, og å skåne en tillitsvalgt fra å involveres i saker knyttet til personer han eller hun står i et særegent forhold til. I tillegg skal habilitetsregler skape tillit til at styremedlemmene er objektive og upartiske når de treffer avgjørelser på idrettslagets vegne. En tommelfingerregel er at et styremedlem ikke bør ha noen befatning med en sak dersom vedkommende er i tvil om sin egen habilitet, eller dersom det er grunn til å tro at andre vil stille spørsmål ved habiliteten.

Dersom det vurderes tap av medlemskap som følge av en konflikt mellom idrettslaget som sådan og medlemmet, gjør det normalt ikke styremedlemmene inhabile til å behandle saken. Et styre er en representant for idrettslaget og det faktum at styret har vært involvert i konflikten i kraft av å være idrettslagets styre, er normalt ikke nok til å konkludere med at det foreligger inhabilitet. Dette kan stille seg annerledes dersom det i håndteringen av konflikten oppstår en personlig konflikt mellom ett eller flere av styremedlemmene og medlemmet. I så fall må styret vurdere om dette gjør disse inhabile eller ikke. Når styret behandler spørsmålet, må styremedlemmene fratre, men de har rett til å uttale seg om habilitetsspørsmålet før de forlater styrerommet.

Idrettslag som har spørsmål om habilitet, bes kontakte idrettskretsen for veiledning.

- Krav til vedtaket

Et vedtak om tap av medlemskap skal være skriftlig, og det skal fremgå hvilke omstendigheter som er lagt til grunn for vedtaket, og hvorfor disse omstendighetene er av et slikt alvor at det bør lede til tap av medlemskap. Videre skal det fremgå hvor langvarig fratakelsen av medlemskapet skal være.

- Krav til underretning om vedtaket

Styret skal sende vedtaket til den vedtaket gjelder så snart som mulig etter at vedtaket er fattet. I følgebrev til vedtaket skal det fremgå at vedkommende kan kreve at saken behandles på et årsmøte, og at kravet om årsmøtebehandling i så fall må fremsettes innen én uke etter at vedtaket er mottatt.

Det skal også fremgå av følgebrevet at vedtaket i stedet kan påklages til idrettskretsen, og at fristen for å klage til idrettskretsen er tre uker fra vedtaket ble mottatt.

Krav om at saken behandles på årsmøte, eventuelt klage til idrettskretsen, skal sendes til idrettslagets styre.

- Styret skal vurdere saken på nytt

Styret har alltid mulighet til å omgjøre sitt eget vedtak. Både i tilfeller der medlemmet klager til idrettskretsen, og der medlemmet krever at saken behandles av årsmøtet, skal styret vurdere om det er kommet nye momenter i saken som gjør at vedtaket bør endres. Om styret ikke finner grunnlag for å omgjøre vedtaket, skal saken enten gå til årsmøtet eller til idrettskretsen, avhengig av hvor medlemmet har ønsket å få saken behandlet.

5. Behandling av årsmøte

Dersom vedkommende krever årsmøte for behandling av saken, plikter styret å sørge for at saken blir behandlet på et årsmøte senest innen 1 måned etter at styret har mottatt krav om årsmøtebehandling. Hvis ikke det avholdes et ordinært årsmøte innen månedsfristen, må styret innkalle til et ekstraordinært årsmøte innen en måned etter at styret har mottatt krav om årsmøtebehandling. Styret innkaller til et ekstraordinært årsmøte på vanlig måte. Det må i innkallingen fremgå hvilken sak som skal behandles og alle dokumenter i saken må enten vedlegges eller offentliggjøres samtidig på idrettslagets nettside.

Medlemmet har alltid rett til å være til stede ved årsmøtets behandling av saken, og har talerett i likhet med de øvrige medlemmene. Dersom det er vitner som kan belyse saken bør disse innkalles av styret, og gis talerett på årsmøtet.

Årsmøtet behandler saken på tilsvarende måte som andre saker, og det skal utarbeides en ordinær protokoll.

6. Varigheten på tap av medlemskap

Idrettslaget har bare rett til å ilegge en utelukkelse for maksimalt ett år, men bør alltid vurdere tap av medlemskap for en kortere periode. Reaksjonen skal være proporsjonal med forholdet/forholdene det reageres mot. Idrettslaget bør alltid ha som utgangspunktet at det ikke fratras medlemskapet for en lengre periode enn det som antas å være tilstrekkelig til at medlemmet endrer sin atferd.

7. Klage til idrettskretsen

Dersom medlemmet klager til idrettskretsen, skal styret sende klagen og alle dokumentene i saken til kretsen.

Idrettskretsen kan velge å enten ta klagen til følge, redusere perioden eller å fastholde idrettslagets vedtak. Beslutningen fattet i idrettskretsen er endelig, og kan ikke påklages videre. På samme måte som idrettslagets vedtak må idrettskretsens vedtak begrunnes.

8. Vedtakets ikrafttredelse og virkning

Vedtaket trer ikke i kraft før klagefristen er utløpt, evt. det foreligger et endelig vedtak i saken. Det betyr at et medlem som klager har alle medlemsrettigheter i behold inntil klagesaken er endelig avgjort.

I perioden vedkommende er midlertidig fratatt sitt medlemskap, har personen ingen medlemsrettigheter. Det innebærer blant annet at vedkommende taper sin stemmerett på et eventuelt årsmøte, og at vedkommende ikke har rett til å delta i idrettslagets organiserte trening eller konkurranser.

Etter at perioden er utløpt, gjeninntre vedkommende automatisk som medlem, med mindre vedkommende skriftlig har meldt seg ut av idrettslaget.